

FNs bærekraftsmål og kommunesektoren

KS Innkjøpsforum – Årssamling 2022
Anne Romsaas, 24.03.2022

FNs bærekraftsmål - verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030

- Bærekraftsmålene omfatter hele kommunesektorens tjeneste- og ansvarsområder - FN har anslått at om lag **to tredjedeler** av de 169 delmålene ikke kan nås uten lokale og regionale myndigheters innsats.
- **Kommunesektoren er aktiv** - de legger målene til grunn for kommuneplan, strategier, handlingsplaner og i økende grad for innkjøp.
- De samarbeider, deler erfaringer og finner **innovative løsninger** på tvers av forvaltning og sektorer. Innbyggere, næringsliv og sivilsamfunnsorganisasjonene er viktige samarbeidspartnere.
- **Bærekraftsnettverket** er et godt eksempel på viljen til å gjøre dette i samarbeid og partnerskap lokalt, regionalt og nasjonalt

Foto: Glenn Musk, Trondheim kommune

Hva nytt tilfører bærekraftsmålene kommunesektoren?

- Internasjonale mål som også er relevante for de rikeste landene
- En tyngdeforskyvning mot å finne løsninger innenfor planetens tålegrenser
- Fokus på årsaker til, ikke bare symptomer på, våre utfordringer
- Vektlegging av sammenheng mellom målene
- Indikatorer for å sammenlikne ulike aktører, og se utvikling over tid
- Et felles språk for å diskutere komplekse utfordringer og løsninger på tvers av geografi, sektor eller fag - også for næringslivet
- Et kunnskapsgrunnlag for politiske prioriteringer
- Et verktøy for å diskutere og løse samfunnsfloker / «wicked problems»

Norway

OECD member

OVERVIEW

INDICATORS

POLICY EFFORTS

SDG Index Rank

7 /165

SDG Index Score

Spillover Score

SDG Dashboards and Trends

Click on a goal to view more information.

Dashboards: ● SDG achieved ● Challenges remain ● Significant challenges remain ● Major challenges remain ● Information unavailable

Trends: ↑ On track or maintaining SDG achievement ↗ Moderately improving → Stagnating ↓ Decreasing ● Trend information unavailable

Prioriterte innsatsområder for KS' arbeid med FN17:

Foto: Glenn Musk, Trondheim kommune

- ❖ Ivareta kommunesektorens behov i det nasjonale bærekraftsarbeidet
- ❖ Dele erfaringer og kunnskap med europeiske og globale institusjoner
- ❖ Oversette de globale målene til en lokal kontekst og støtte implementeringsarbeidet
- ❖ Styrke kommunesektorens arbeid med å måle status og utvikling
- ❖ Skape arenaer for nettverk, erfaringsdeling og felles handling
- ❖ Sørge for at KS som utviklingspartner, ikke minst det nasjonale arbeidet innen innovasjon og digitalisering, gjøres innen rammene av og sees i sammenheng med FN17-arbeidet
- ❖ Tilrettelegge for en arbeidsgiverpolitikk som støtter bærekraftsarbeidet
- ❖ Oppmuntre til politisk lederskap

Politisk samarbeidsavtale

KS skal samarbeide med nasjonale myndigheter om:

- ❖ Kompetansetiltak - støtte kommunesektorens bruk av bærekraftsmålene som rammeverk for strategisk plan- og innovasjonsarbeid, framtidsrettet samfunnsutvikling og politiske prioriteringer.
- ❖ Nasjonale målepunkter som egner seg for lokale og regionale myndigheter
- ❖ Spre beste praksis
- ❖ Følge opp funnene i Norges rapport til FN og kartleggingen av kommunesektorens arbeid med bærekraftsmålene
- ❖ Representere kommunesektoren i Topplederforum for bærekraftsagendaen

Bærekraftsnettverket

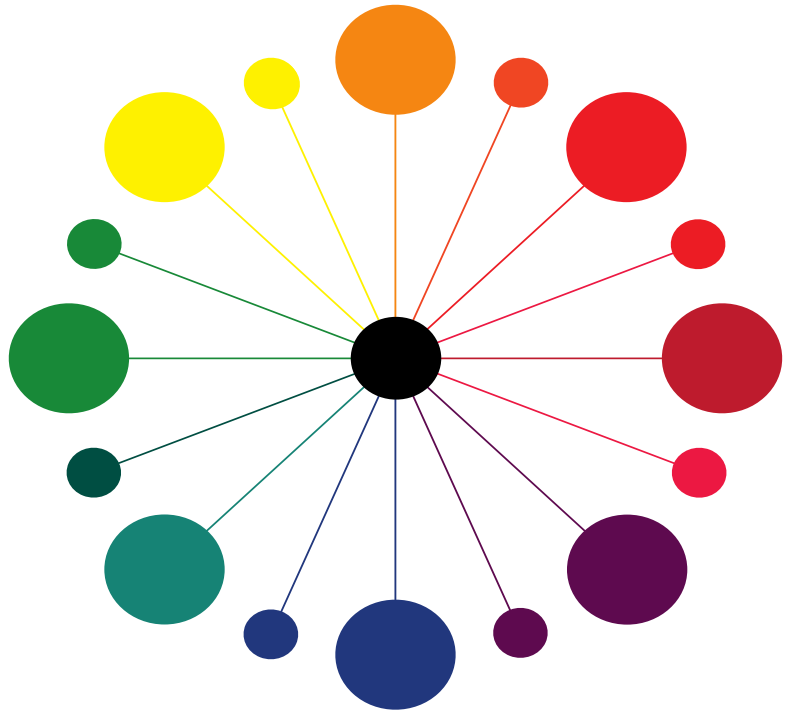

Bærekraftsnettverket
Network of Excellence

En **samarbeids- og læringsarena** for norske kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med bærekraftsmålene. Det innebærer en strategisk og systematisk tilnærming til:

- ❖ utvikling av metoder for kartlegging, indikatorsett og system for måling og evaluering av det lokale og regionale bærekraftsarbeidet
- ❖ å innarbeide lokale data om bærekraft i plan- og styringssystemene
- ❖ bærekraftig organisasjons- og ledelsesutvikling som fremmer samarbeid på tvers av samfunnssektorer og forvaltningsnivå
- ❖ å styrke innbyggerinvolvering og mobilisering
- ❖ bærekraftige offentlige anskaffelser
- ❖ bærekraftig verdiskaping

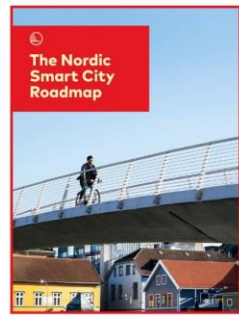
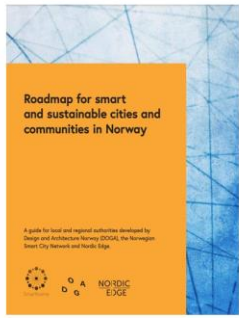
Trondheim, Asker, Bærum, Rana, Kristiansund, Kristiansand, Ålesund, Stavanger, Molde, Bodø, Narvik, Nærøysund, Karmøy, Haugesund, Voss, Tromsø og Bergen
Møre og Romsdal, Trøndelag, Viken, Nordland og Agder

Norwegian Smart Cities

Asker • Bergen • Bodø • Bærum • Drammen • Halden • Kristiansand Narvik •
Oslo • Sandnes • Stavanger • Hamar • Trondheim • Ålesund • Gjøvik

City of Stavanger

Utslippsfrie kommuneansatte

Ebilpool for ansatte

Elsykkepool for ansatte

Elektrifisering av kommunens bilpark

City of Stavanger

Smart Plan

Prosjektet ser på korleis vi kan bruke data og planlegge på nye måtar gjennom visualisering og simulering.

[Les meir](#)

Bidelingsordning

Ålesund kommune arbeider saman med TAFJORD og Sparebanken Møre om å få på plass ei bidelingsordning. Målet er å få ned bruken av kommunalt eigde og private bilar og å få fleire tilsette til å velge ei anna løysing enn eigen bil til og frå jobb.

[Les meir](#)

Gjøvik kommune

Utslippsfri hurtigbåt på Mjøsa

- Innlandet fylkeskommune utreder utslippsfri hurtigbåt med helårsdrift på Mjøsa, sammen med Hamar og Gjøvik kommuner
- Fått 2,1 millioner fra Miljødirektoratet til arbeidet
- Mulig drift fra 2023

GJØVIK KOMMUNE

Radionettverk og sensorer under bakken

LoRaWAN radionettverk (5 basestasjoner)

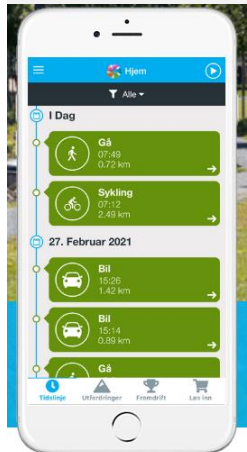

Sensorer montert under bakken i kommunens vann- og avløpsledninger. Måler overløp, trykk, mm.

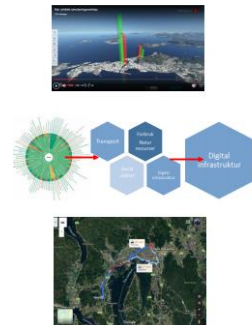

Digitale vannmålere som avleses automatisk

City of Stavanger

U4SCC – 3D / 4D simuleringsmodeller – Digitale tvillinger

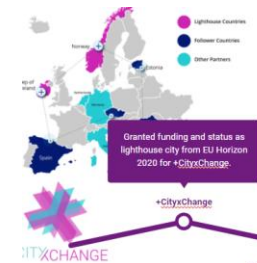

- 1. Videopremiere (eller et bittelte glimt)**
 - Modeller i «Askerlandskap med Askerdata»
 - Demo av prototype for prosjektet kl.14:00 <https://www.tv2.no/v/1558923/>
- 2. Modeller som støtte i U4SCC KPI-prosessen**
 - Alle fire utfordringer aktuelle, men spesielt digital infrastruktur
 - Digital infrastruktur meget god
 - Integrering mot / måling av annen infrastruktur dårlig
 - Deling av egne datasett og bruk av andres datasett manglende
- 3. Live modeller – Digitale tvillinger**
 - Transport / mobilitet – Bil / sykkel
 - HMS / Miljø – Skoler, BH
 - Beredskap – Flomsituasjon

Samfunnsutvikling

Samfunnstjenester

Medborgerskap
Alle tjenesteområder

Granted funding and status as lighthouse city from EIT Horizon 2020 for +CityxChange.

+CityxChange

Awarded most innovative city in Norway, a lot due to the University City TRD3.0 project.

Most innovative city in Norway

Recognized as a UN Geneva Charter of Excellence for the systematic approach to sustainable development.

Top 9 in European Capital of Innovation Awards 2021 as European Rising Innovative City. Winner to be decided nov 24.

Norwegian Ministry
of Local Government and Modernisation

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Report

Voluntary National Review 2021 Norway

Report on the Implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development

Voluntary Subnational Review – Norway

Implementation of the UN's Sustainable Development Goals in
Norwegian Local and Regional Government

KOMMUNESEKTORENS ORGANISASJON
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Rapportens hovedfunn

Oppnåelse av målene krever lokal innsats

Oppnåelse av bærekraftsmålene avhenger i stor grad av lokale og regionale myndigheters innsats

Politisk eierskap er vesentlig

Politisk eierskap og prioritering påvirker hastigheten og retningen til lokaliseringen og implementeringen av bærekraftsmålene

Det er stor variasjon i modenhet

De fleste kommuner og fylkeskommuner har kommet i gang. Det er imidlertid stor variasjon i modenhet når det gjelder å jobbe med målene i norsk kommunesektor

Å være «stor og sterk» er ikke en forutsetning

Selv om nylig sammenslåtte, store, sentrale og nettverksorienterte kommuner har kommet lengst, er det ikke en forutsetning å være 'stor og sterk' for å lykkes

Nettverk og kunnskapsdeling er viktig

Nettverk, kunnskapsdeling og samarbeid på tvers av forvaltningsnivå spiller en stor rolle, og synergiene mellom lokale og regionale myndigheter utnyttes i stor grad

Rapportens hovedfunn

Bærekraftsmålene styrer samfunnsutviklingen

De fleste kommunene har innarbeidet målene i kommuneplanens samfunnsdel, hvilket indikerer at målene legges til grunn og er styrende for samfunnsutviklingen

Målene i strategi og styring

De mest modne har operasjonalisert og integrert målene i strategiske planer og styringsprosesser. Her er det foregangskommuner som har utmerket seg og som opptrer som forbilder for de resterende kommunene

Visse barrierer hindrer fremgang

Manglende ressurskapasitet, tilstrekkelig kompetanse om målene, tilgang på metoder og verktøy for implementering og politisk eierskap utgjør de største barrierene. Fylkeskommunene peker på manglende støtte og retningslinjer fra nasjonalt nivå

Vesentlig bidrag til måloppnåelse

Selv om det ikke er noen god referansemåling, bidrar kommunesektoren vesentlig til å oppnå bærekraftsmålene gjennom sin vanlige tjenesteleveranse, velferdsproduksjon og utviklingsarbeid. Det er imidlertid utfordringer innenfor alle de tre bærekraftsdimensjonene

Manglende samstemt politikk

Kommuner og fylkeskommuner prøver å arbeide helhetlig med bærekraftsmålene og å se målene i forbindelse med deres samfunnsoppdrag, men dette hindres av en sektorisert stat. Dette er en vesentlig begrensning for fremgang

Et utvalg 'Look to Norway' caser

Bærekrafts- budsjettering

Trondheim kommune

Fremtidslaben Norge

Ålesund kommune

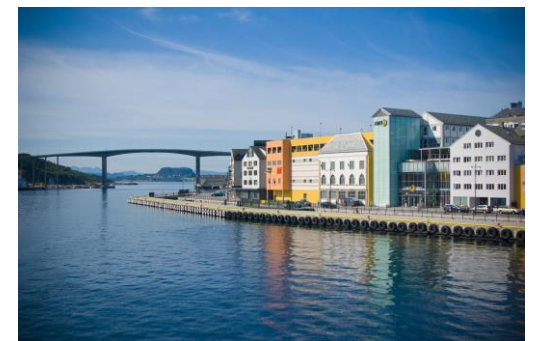
Etablering av nye kommuner basert på FNs bærekraftsmål

Asker, Nordre Follo,
Narvik and Ålesund med
flere

Innlemming av bærekraftsmålene i styringssystemet

Kristiansund kommune

Hvordan går det egentlig med bærekraftsmålene?

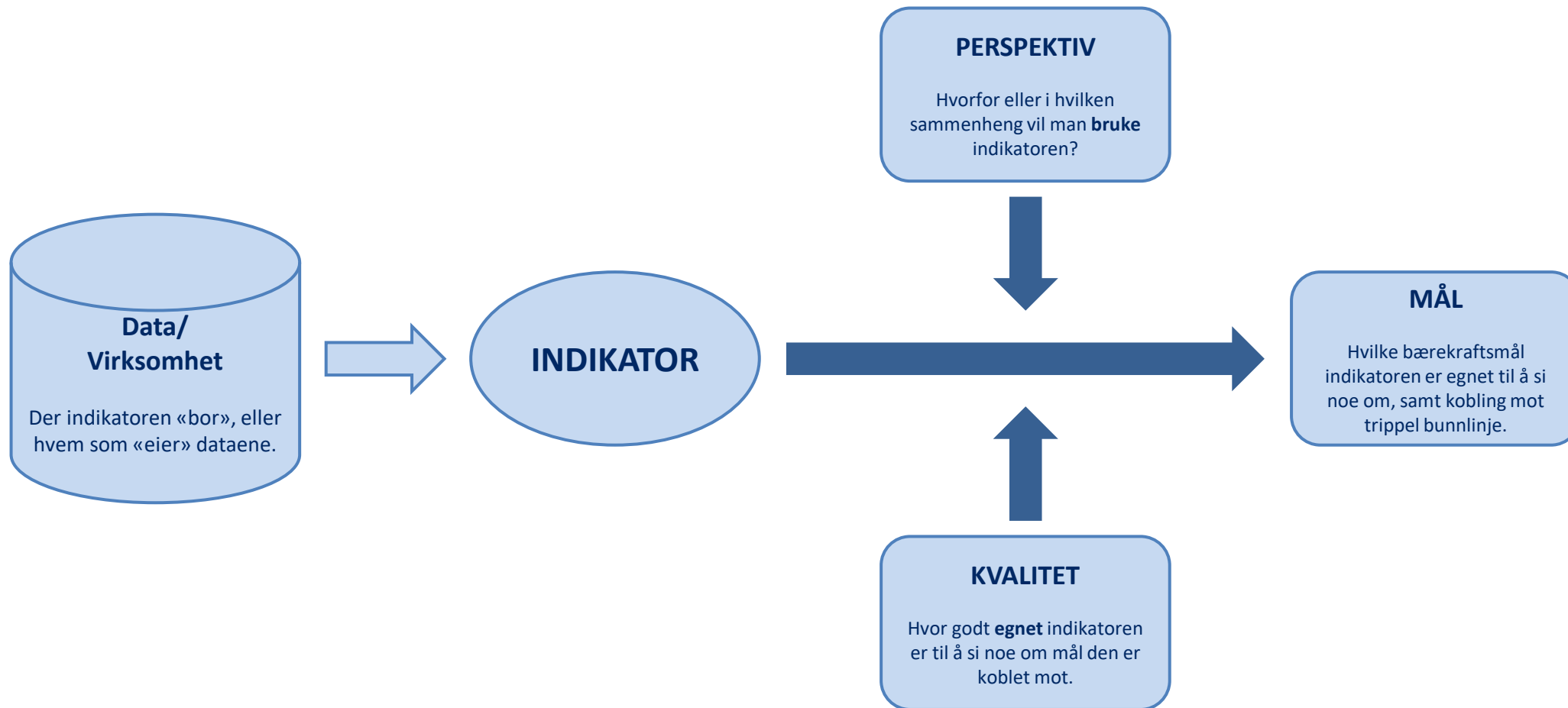

«En jungel av muligheter»...

- Det finnes **MANGE** ulike indikatorsett for å måle bærekraft, fra FN, OECD, ISO, EU osv...
- De har **styrker og svakheter**, overlapp og ulikheter, og det er ikke lett å velge «det rette indikatorsettet».
- **KS og SSB samarbeider** om å utforme en **taksonomi** eller «klassifiseringsmodell» som skal hjelpe til med å navigere «indikatorjungelen».
- Målet er å gjøre det enklere å måle og evaluere lokalt og regionalt arbeid – OG unngå unødvendig administrasjon
- Modellen ble lansert 10. mars

Slik ser taksonomimodellen ut

TAKSONOMI FOR KLASSIFISERING AV INDIKATORER TIL BÆREKRAFTSMÅLENE

Taksonomien er tenkt benyttet til å sortere, vurdere og sammenlikne indikatorer og indikatorsett med sikte på arbeid med bærekraftsmålene.

Strategisk prioritering

For eksempel disse fire viktige temaene:

PERSPEKTIV

Utviklingsområde

14-delt felles vokabular fra Digitaliseringsdirektoratet som er temainndelt for å kategorisere og beskrive offentlige tjenester og ressurser.

Evaluering av tiltak

5-delt typologi som stammer fra "input-output"-modellen i økonometri.

Fordeling

Relevant for å sammenlikne over tid, region og grupper.

KVALITET

Baseres på versjon 2.0 av "Quality Assurance Framework of the European Statistical System".

✓ Klasse 1

Fem kvalitetsprinsipper for statistikk.

– Klasse 2

Mulig tilstand dersom Indikatoren ikke tilhører klasse 1 eller klasse 3.

✗ Klasse 3

Indikatoren er umulig å lage pga. en eller flere mangler mht.:

MÅL

FNs bærekraftsmål (SDG)

deles hierarkisk i to nivåer bestående av 17 hovedmål og 169 delmål.

Trippel bunnlinje (TBL)

Den tredelte bunnlinje er et begrep fra samfunnsøkonomien som brukes for å synliggjøre bredere økonomiske forhold, sosiale forhold og miljømessige forhold.

Det kan også forklares slik...

Strategisk prioritering

For eksempel disse fire viktige temaene:

PERSPEKTIV

Utviklingsområde

14-delt felles vokabular fra Digitaliseringsdirektoratet som er temainndelt for å kategorisere og beskrive offentlige tjenester og ressurser.

Evaluering av tiltak

5-delt typologi som stammer fra "input-output"-modellen i økonometri.

Fordeling

Relevant for å sammenlikne over tid, region og grupper.

KVALITET

Baseres på versjon 2.0 av "Quality Assurance Framework of the European Statistical System".

✓ Klasse 1

Fem kvalitetsprinsipper for statistikk.

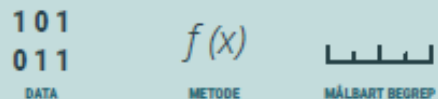
- Klasse 2

Mulig tilstand dersom indikatoren ikke tilhører klasse 1 eller klasse 3.

✗ Klasse 3

Indikatoren er umulig å lage pga. en eller flere mangler mht.:

MÅL

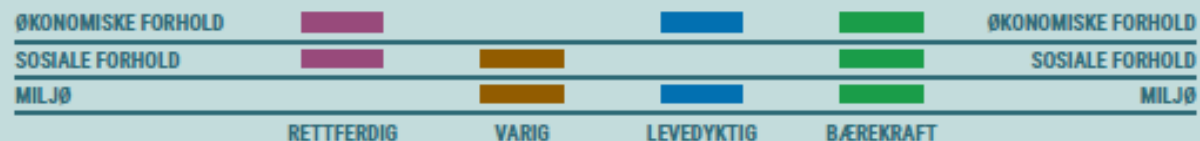
FNs bærekraftsmål (SDG)

deles hierarkisk i to nivåer bestående av 17 hovedmål og 169 delmål.

Trippel bunnlinje (TBL)

Den tredelte bunnlinje er et begrep fra samfunnsøkonomien som brukes for å synliggjøre bredere økonomiske forhold, sosiale forhold og miljømessige forhold.

Vi ser likheter og forskjeller mellom ulike indikatorsett

952

Indicators in total

248

UN SDG indicators

477

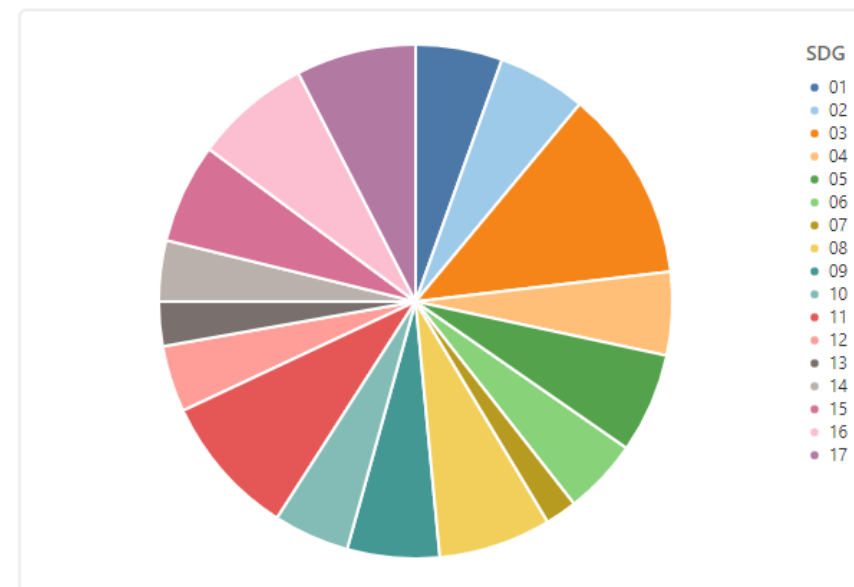
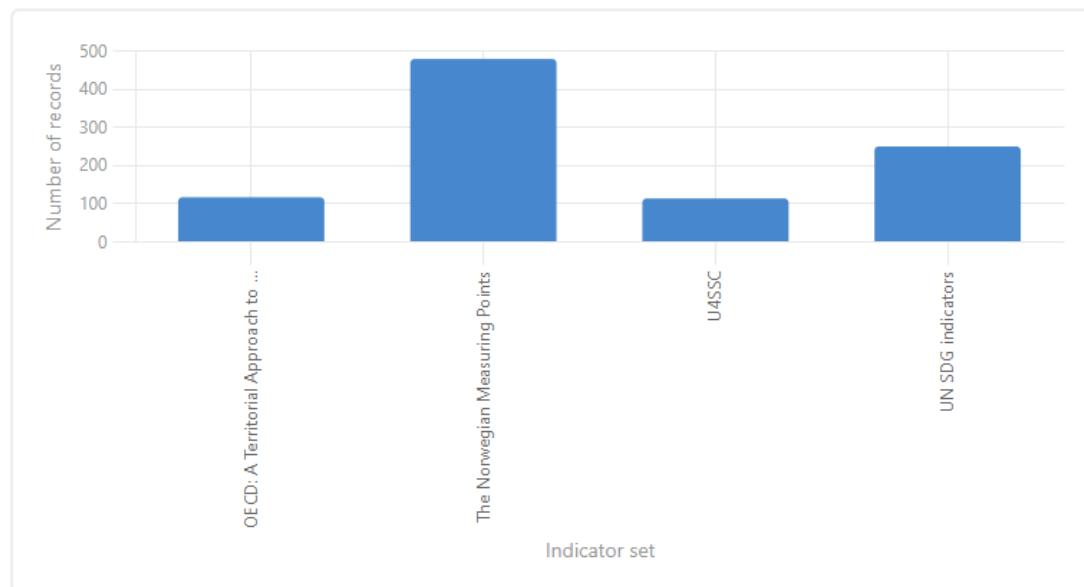
Norwegian Measuring Points

115

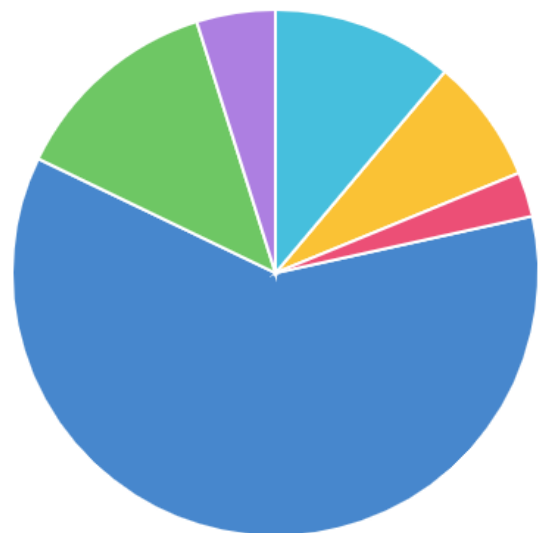
OECD

112

U4SSC

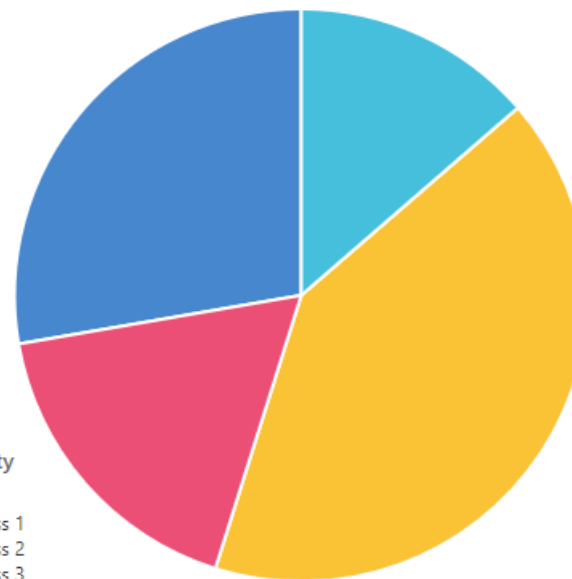

Vi ser et tydelig bilde, selv om ikke all klassifisering er ferdig ennå

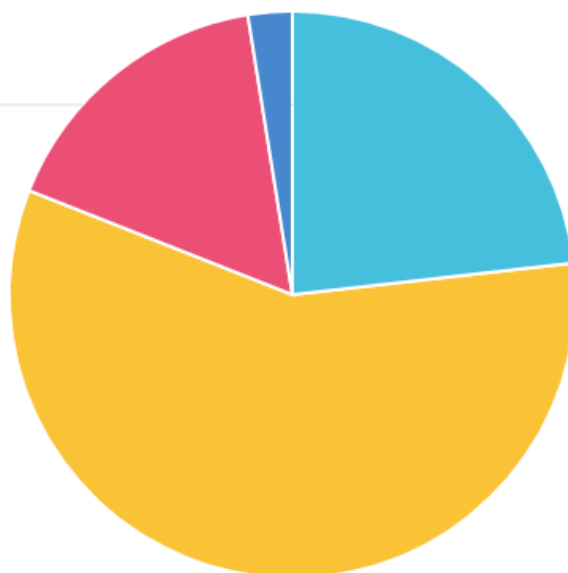
Evaluation

- null
- 1-Input
- 2-Process
- 3-Output
- 4-Outcome
- 5-Impact

Triple bottom line

- null
- People
- Planet
- Prosperity

Quality

- null
- Class 1
- Class 2
- Class 3

F. eks. har de norske målepunktene mye av noe, lite av noe annet

478

norske målepunkter er definert

372

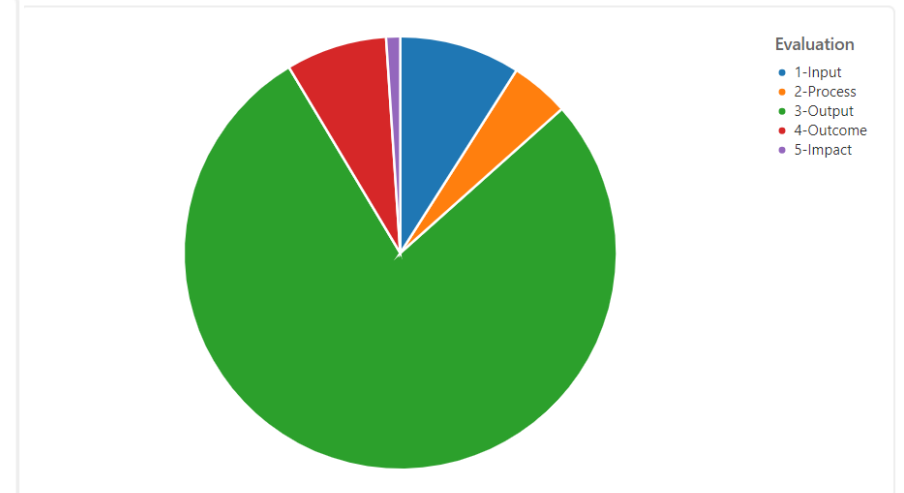
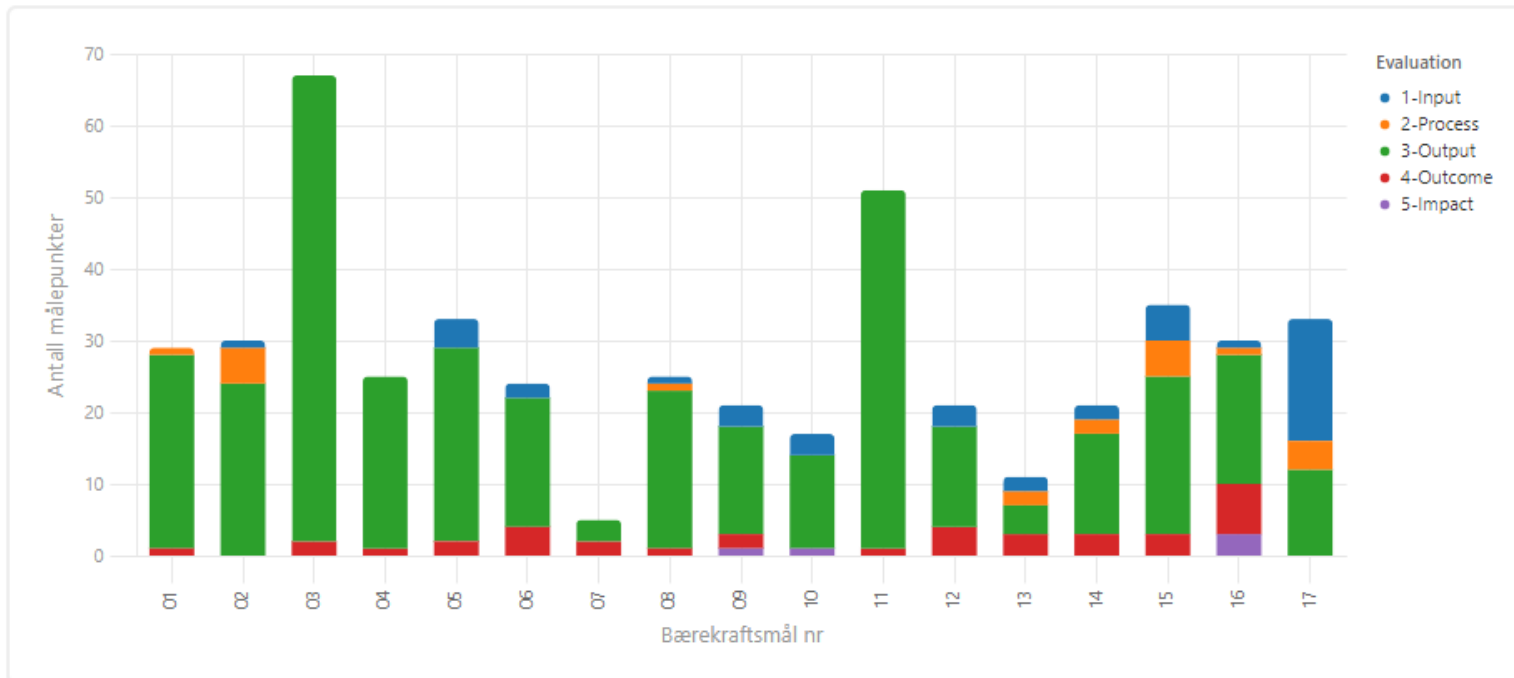
av målepunktene måler output

5

målepunkter måler samfunnseffekt

Grafen under viser at det er noen av FN-målene som har flere målepunkter enn andre, samt at det er veldig ulikt fordelt hva de faktisk måler.

Kakediagrammet viser at de aller fleste av målepunktene måler Output, og at det totalt sett er svært få som måler brukereffekt (Outcome) og samfunnseffekt (Impact)

Datatilgangen på ulike sektorer/samfunnsområder er også forskjellig

14

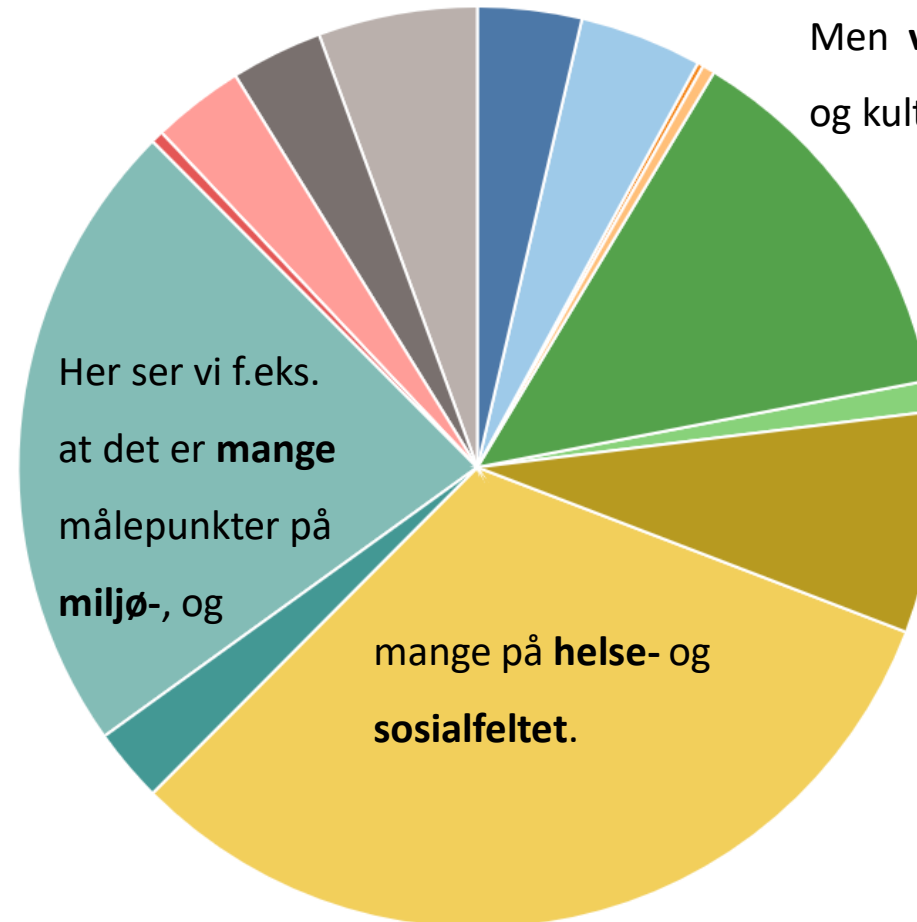
Utviklingsområder er definert

Kakediagrammet til høyre viser antallet målepunkter fordelt pr. utviklingsområde (det forekommer overlapp, der noen av målepunktene kan være relevante på tvers av utviklingsområder, men hovedbildet står seg).

Her ser vi f.eks.
at det er **mange**
målepunkter på
miljø-, og

mange på **helse- og**
sosialfeltet.

Men **veldig få** innen digitalisering
og kultur

Sector

- Built environment
- Childhood and education
- Culture
- Digitalisation
- Economy
- Energy
- Governance and citizen engagement
- Health, social services and welfare
- Industry
- Natural environment
- Safety and preparedness
- Transport
- Water and waste
- Work/employment

Innkjøpsmakt fremmer bærekraft og seriøst arbeidsliv

Kommuner og fylkeskommuner kjøper varer og tjenester for mer enn 200 milliarder kroner årlig. Med dette følger et stort samfunnsansvar.

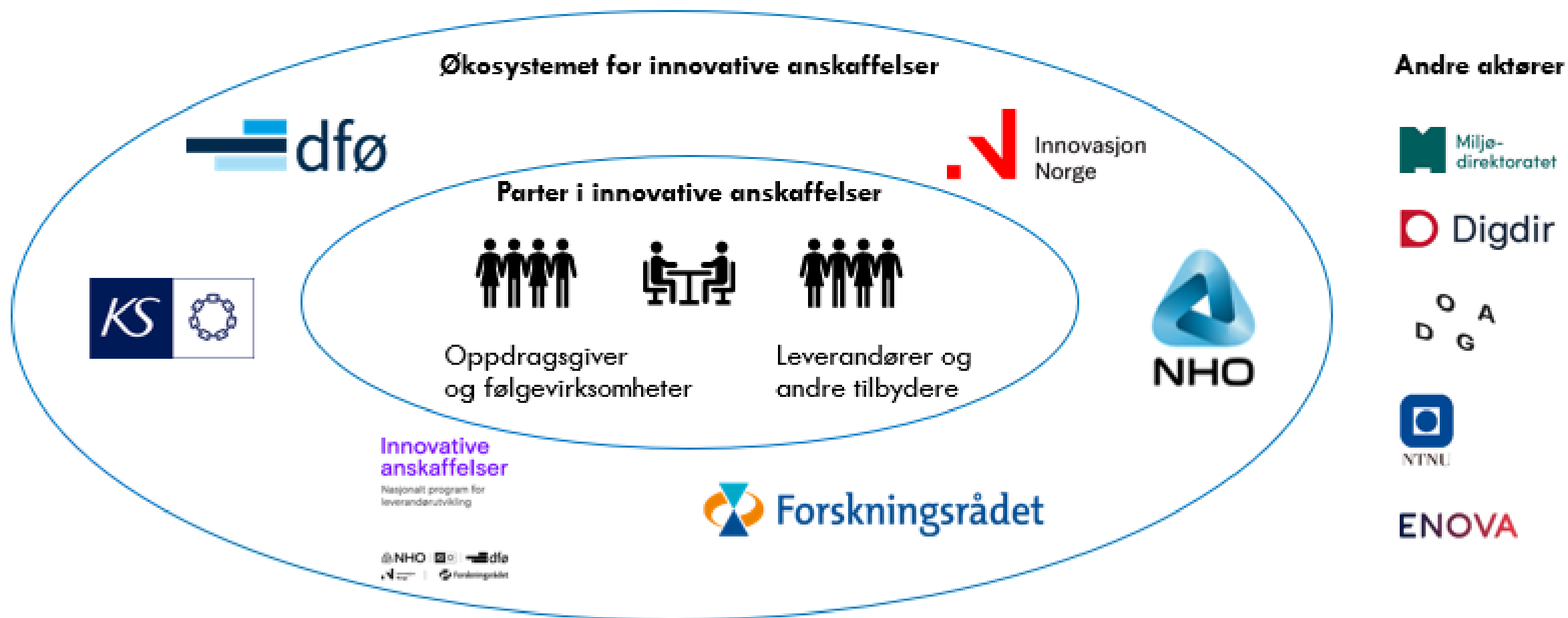

Landstingets uttalelser er førende for KS' arbeid fremover og danner grunnlag for KS' langtidsplan for valgperioden som Landsstyret vedtar i mai.

Foto: KS

- Kommunene og fylkeskommunene i enda større grad **bør bruke** sin innkjøpsmakt til å påvirke samfunnsutviklingen i en bærekraftig retning
- Kommunestyrene og fylkestingene tar aktivt eierskap til anskaffelsesprosessene, samtidig som prosessene profesjonaliseres
- Kommunesektoren **bør være bevisst** sin mulighet til å bruke anskaffelser for å følge opp FNs bærekraftsmål innenfor alle sektorer som selger varer og tjenester til det offentlige
- Landstinget fremhever potensialet som ligger i samarbeid som virkemiddel for å oppnå effektive offentlige og innovative anskaffelser.

Økosystemet for innovative offentlige anskaffelser per 2022

Verdens første utslippsfrie
anleggsplass.

Foto: Oslo kommune

Bildet er en illustrasjon fra prosjektet «utslippsfrie hurtigbåter» der innovative offentlige anskaffelser benyttes som virkemiddel med bistand fra Nasjonalt program for leverandørutvikling. Foto: Flying Foil

Innovative anskaffelser

Nasjonalt program for
leverandørutvikling

Foto: Fjord1

Leverandørutviklingsprogrammets tilbud

innovativeanskaffelser.no

- Dokumenterte innovative anskaffelser inkludert konkurransegrunnlag, dialognotat, behovskartlegging og resultater

Verktøy for offentlige virksomheter

- Oppstart
- Behov
- Ledelsesforankring
- Markedsdialog

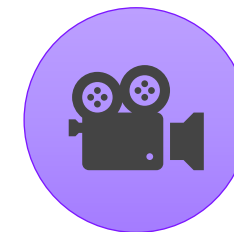
Pådrivere

- Ansatte i hver landsdel som gir råd, veiledning og prosessbistand i innovative anskaffelser
- <https://innovativeanskaffelser.no/kontakt-oss/>

Starthjelp

- <https://innovativeanskaffelser.no/starthjelp/>
- Sjekk om ditt behov kan løses gjennom en innovativ anskaffelse

Startprogram

- Webinar & introduksjon
- Startprogram for offentlig ansatte
- Startprogram for leverandører
- <https://innovativeanskaffelser.no/startprogram/>

Arrangementer

- Leverandørkonferanser
- Dialogkonferanser
- Startprogram
- <https://innovativeanskaffelser.no/kalender/>

Partnere

- 27 offentlige virksomheter er partnere i LUP og jobber med å internalisere innovative anskaffelser

Partnerportal

- Offentlige partnere i LUP har tilgang til partnerportalen og forum for læring og erfaringsdeling på tvers

Møteplasser for partnere

- Regionale ressursteam for regional samhandling
- Team Innovative Anskaffelser hvor partnere møtes nasjonalt for erfaringsdeling

Partnerpådriver-program

- For partnere i LUP

Bærekraftsfredag: Bærekraftig finans for kommunesektoren

Ny måned og ny Bærekraftsfredag på trappene. Denne gangen møtes Bærekraftsnettverket for å diskutere «Bærekraftig finans» og relevans for kommunesektoren.

ftsfredag: Bærekraftig finans for kommunesektoren.

stphotos

<https://www.ks.no/fagomrader/barekraftsmalene/barekraftsfredag/barekraftsfredag-barekraftig-finans-for-kommunesektoren/>

Dato: 25. mars

Kl: 13:30 – 15:00

Digitalt: [Følg sendingen her](#)

Sekretariatsgruppen i [det nasjonale bærekraftsnettverket](#) for kommunesektoren organiserer månedlig lavterskel-webinarer om ulike temaer, kalt [Bærekraftsfredag](#). Temaene som tas opp er interessante for kommunesektoren og belyser ulike deler av bærekraftsarbeidet som pågår.

Sendingen er åpen for alle og krever ingen påmelding.

Spørsmål vi skal diskutere denne fredagen er:

- hvordan oppfatter aktører i bank- og finanssektoren kommunesektoren?
- hva bør kommuner og fylkeskommuner ha kjennskap til og gjøre for å bidra til eller benytte seg av bærekraftige investeringer?

Program

Presentasjoner av:

- Rune Røkke, fagansvarlig for grønn finans-prosjekt i Trondheim kommune. Rune vil også gi en kort intro om EUs taksonomi for klima og miljø
- Stig Ove Gravdal, banksjef i Sparebank 1
- Tor Ole Steinsland, direktør for forretningsstøtte i Kommunalbanken
- Heidi Finskas, direktør for samfunnsansvar i KLP

Etter presentasjonene blir det felles diskusjon og erfaringsutvekslinger.

Målgruppe: Alle som er interesserte i bærekraftsarbeid, økonomi og finans. Vi lover påfyll, innsikt, erfaringsdeling og gode innlegg!

Ta gjerne kontakt!

anne.romsaas@ks.no

[https://www.ks.no/fagomrader/barekrafts
malene/](https://www.ks.no/fagomrader/barekrafts
malene/)

